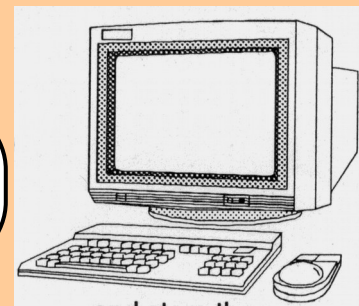

Kaj je računalnik?

PODATKI

OBDELAVA

PROGRAMI

INFORMACIJE

- Računalnik je (elektronska) naprava za *avtomatsko* obdelavo podatkov.

IZ ZGODOVINE

Računanje

- računski pripomočki: prsti, kamenčki, ..., abak
- lat. *calculus*: kamenček, kasneje račun zapisovanje števil in razvoj številskih sistemov

Mehanska računala

1617 Napierjeve koščice: množenje, deljenje (John Napier)

1621 Drsno računalo (William Oughtred)

1623 Prvo mehansko računalo (Wilhelm Shickard)

1642 Pascaline: avtomatsko mehansko računalo (Blaise Pascal)

1673 Mehansko računalo: množenje, deljenje, koren (Gottfried Leibniz)

1777 Logično računalo (Charles Mahon)

Mehanski računalniki

1822 Diferenčni stroj (Charles Babbage)

1833 Analitični stroj (Charles Babbage)

Prvi programer: Ada Augusta Lovelace [zanka, procedura]

1880 Stroj za luknjanje in čitanje kartic (Herman Hollerith)

1936 Mehanski računalnik s programirnim delovanjem in binarnim

številskim sistemom (Louis Coffingol, Konrad Zuse)

Analogni računalniki

1931 Mehanski računalnik za diferencialne enačbe (MIT)

Elektromehanski računalniki

1936 Bell Telephone

1941 Z3: prvi splošni programirani računalnik (Konrad Zuse)

1943 Colossus (Uni. Manchester)

1944 Harvard Mark I (IBM, Howard H. Aiken)

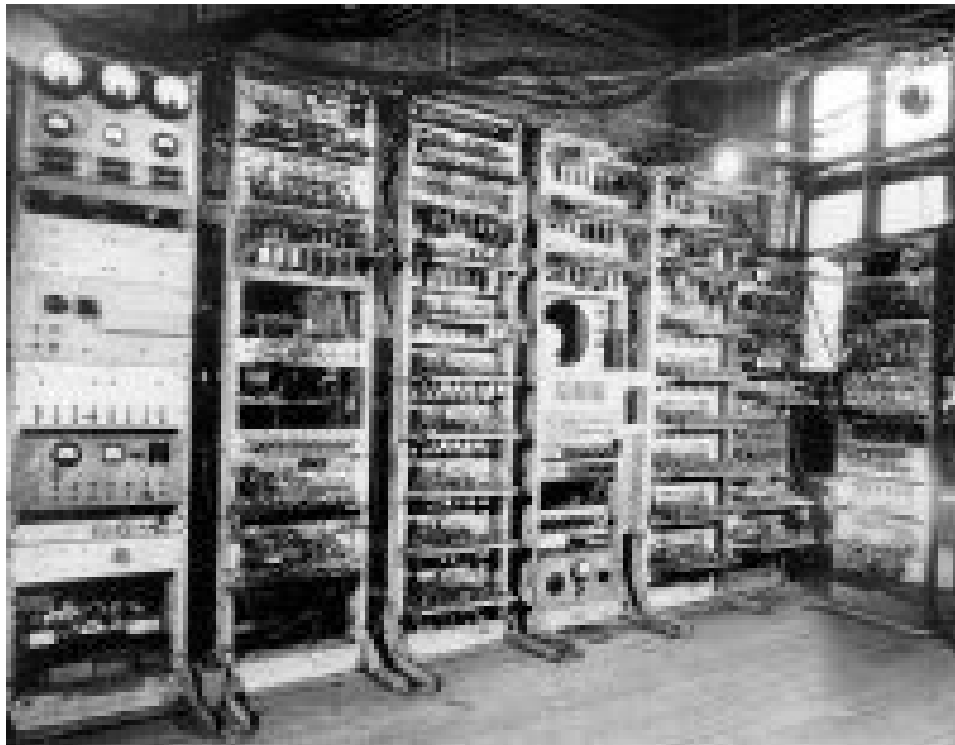
Elektronski računalniki

1946 ENIAC (Uni. Pensilvanija):

30m, 18000 elektronk, desetiški sistem

1949 EDSAC (Uni. Cambridge): von Neumannova arhitektura

1952 EDVAC (Uni. Princeton)

KLJUČNI DOGODKI

1822 Prvi računalnik: Diferenčni stroj (Charles Babbage)

1833 Prvi programer: Ada Augusta Lovelace

1854 Booleova algebra (George S. Boole)

1906 Prva elektronka (Lee De Forest)

1919 Flip-flop (W. H. Eccles, F. W. Jordan)

1936 Turingov stroj (Alan M. Turing)

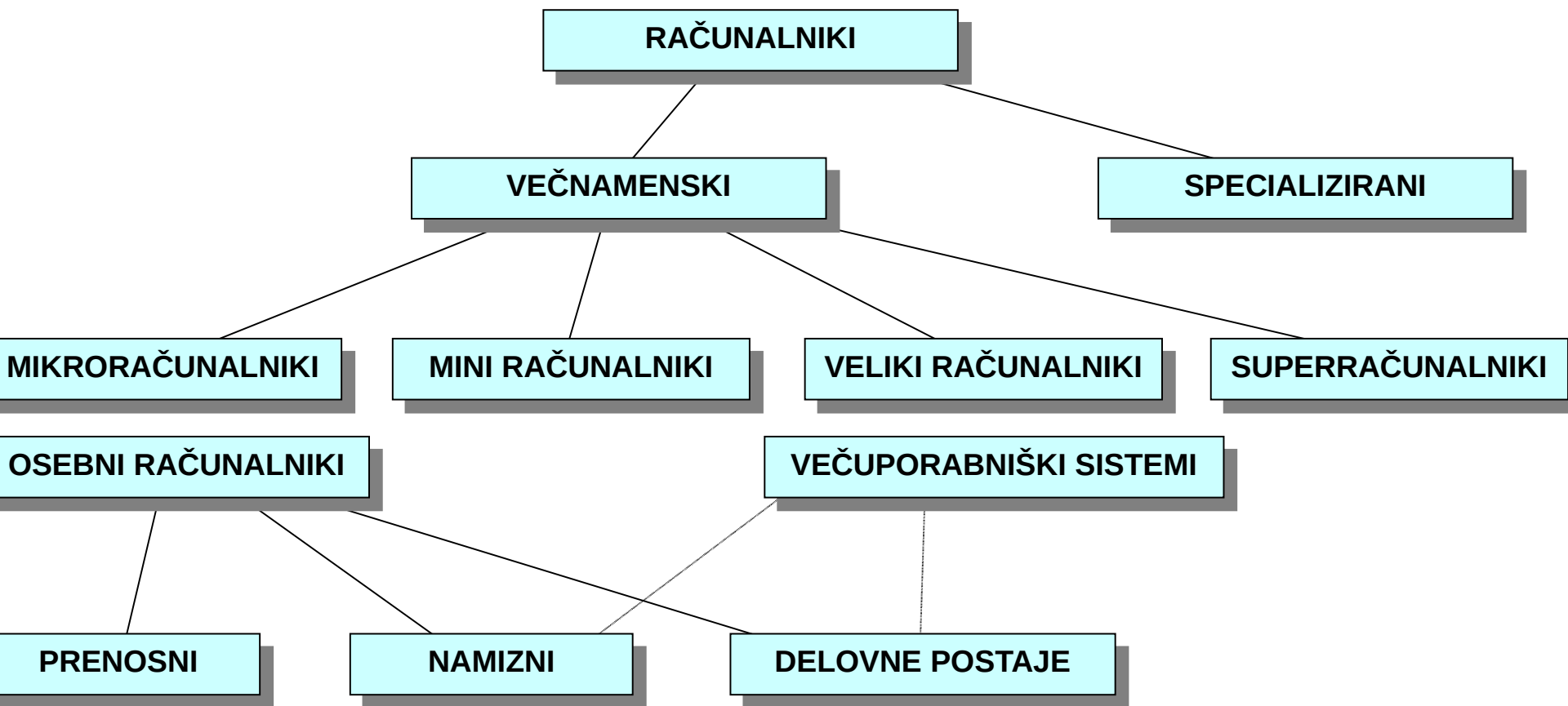
1945 Prvi hrošč (bug): Mark II

1946 Von Neumannova arhitektura (John von Neumann)

- 1947** Izum tranzistorja (William Shockley)
- 1948** Informacijska teorija (Claude E. Shannon)
- 1951** Prvi komercialni računalnik: UNIVAC
- 1951** Ideja mikroprogramiranja (Maurice V. Wilkes)
- 1957** Prvi visokonivojski programski jezik: FORTRAN
- 1958** Prvo integrirano vezje (Texas Instruments: Jack S. Kilby)
- 1960** Izum laserja (Theodore H. Maiman)
- 1961** Prvi miniračunalnik (DEC)
- 1964** Prvi komercialni superračunalnik (CDC)
- 1964** Strukturirano programiranje (Edsger Dijkstra)

- 1970** Relacijski podatkovni model (E. F. Godd)
- 1971** Prvi mikroprocesor (Intel: Ted Hoff) 5 ×5 mm
- 1971** Prvi ekspertni sistem: DENDRAL (E. Feigenbaum, B. Buchanan)
- 1971** Prvi osebni računalnik: Kenbak (John Blankenbaker)
- 1977** Apple II
- 1977** Prva preglednica: VisiCalc
- 1980** Prvi procesor RISC (John Cocke)
- 1980** Prvi 32-bitni mikroprocesor: Bellmac-32
- 1981** IBM PC
- 1987** Razvojno okolje Hypercard (Apple, Bill Atkinson)

OSNOVNA RAZVRSTITEV RAČUNALNIKOV

ZGRADBA RAČUNALNIKA

Vhodno-izhodne enote

Vhodne enote
tipkovnica
miška ...

Pomnilnik

Zunanji pomnilnik
disk, disketa, CD

Izhodne enote
zaslon
tiskalnik ...

Von Neumannova arhitektura:

**v pomnilni enoti so shranjeni
programi in podatki**

osnovne enote računalnika:

*vhodna, izhodna, pomnilna
in centralna procesna*

Notranji pomnilnik

CPU
Centralna
procesna
enota

CENTRALNI DEL OSEBNEGA RAČUNALNIKA

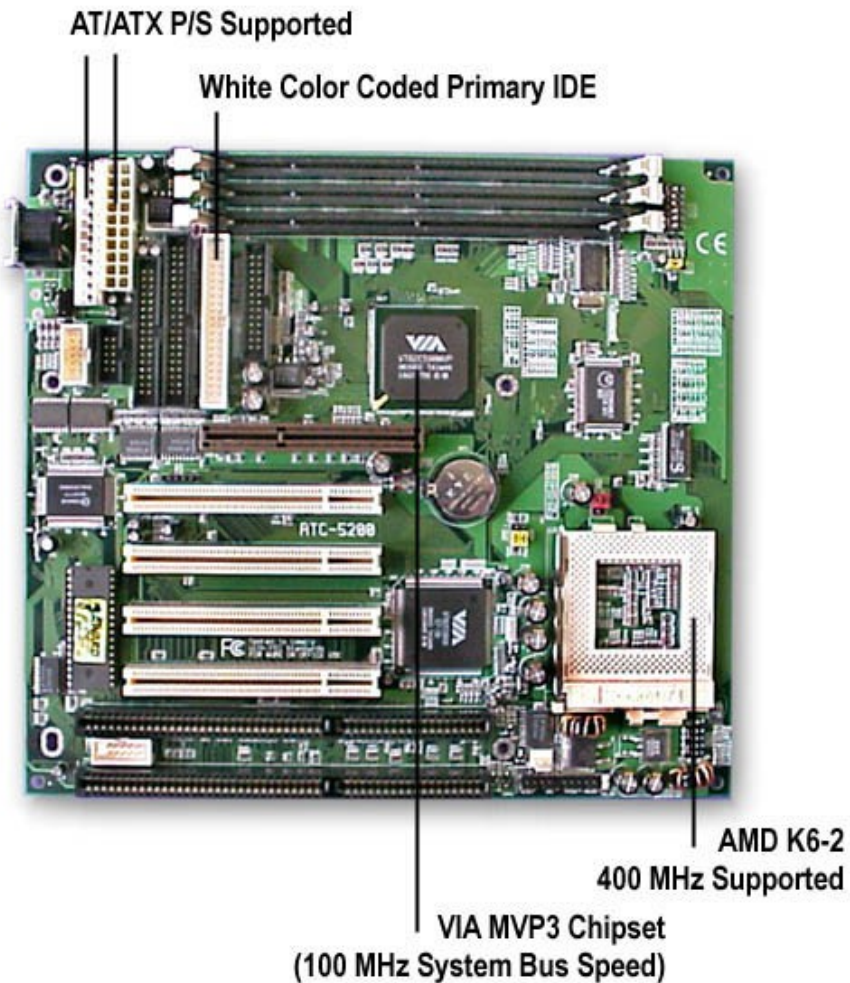
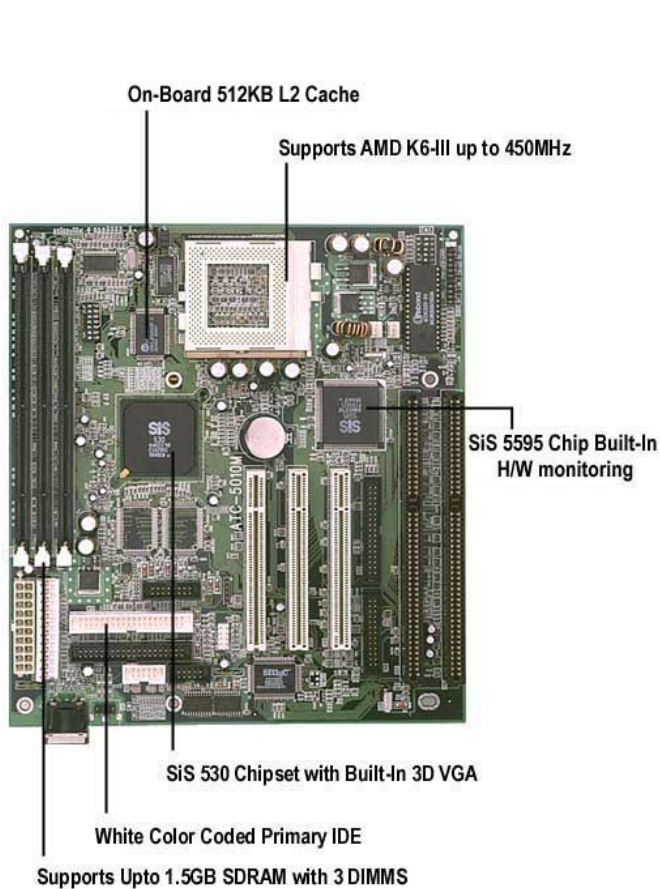
1. Ohišje

- napajalnik
- notranja in zunanja razširitvena mesta
- stikala in lučke

2. Matična plošča

- stikala in lučke
- procesor
- notranji (hitri in delovni) pomnilnik
- BIOS ROM
- vtič za tipkovnico
- krmilna vezja, ura, baterija, pomnilnik CMOS
- razširitveni vtiči(ISA, PCI, AGP)
- drugi krmilniki

MATIČNE PLOŠČE

3. Razširitvene kartice

- grafična kartica
- vmesniki:zaporedni, vzporedni, SCSI, PCMCIA, USB, igralna palica,...
- diskovni krmilniki
- zvočna kartica
- video kartica
- mrežna kartica
- fax/modem/ISDN
- ...

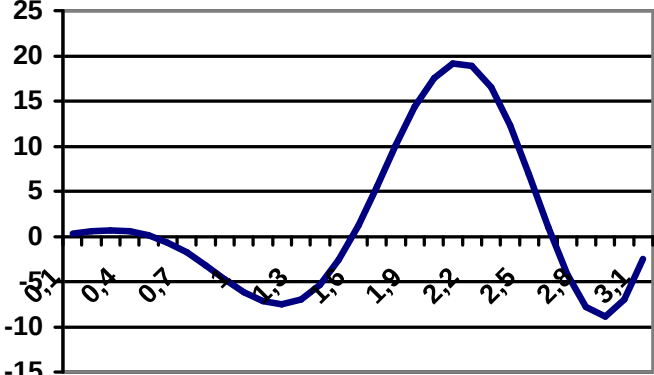
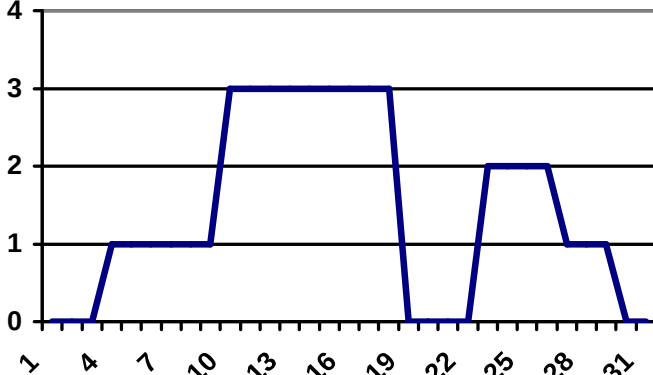
4. Zunanje pomnilniške in vhodno-izhodne enote

- trdi diski
- disketne enote
- bralnik(pisalnik) CD-ROM, DVD-ROM
- tračna enota

NOTRANJE KOMPONENTE RAČUNALNIKA

Komponenta	Bistvene lastnosti	Tipične vrednosti
Procesor	tip	386, 486, Pentium (II), Celeron
	proizvajalec	Intel, AMD, Cyrix
	hitrost (ura, takt)	66 do 700 MHz
	št. bitov	32
	predpomnilnik	256, 512 KB
Pomnilnik	velikost	16 MB do 1 GB
	tip	EDO, SDRAM
	tip podnožij	DIMM, SIMM
Matična plošča	tip	klasična, ATX
	št.vtičev ISA,PCI,AGP	6 do 12
	vgrajeni vmesiki	S,P,USB,VGA,..
Ohišje	lastnosti napajalnika	
	notranja in zunanja razširitvena mesta	3,5", 5,25"
	tip ohišja	stolp, namizno

VRSTE INFORMACIJ

ANALOGNE	DIGITALNE
zvezne	diskretne
lahko jih izmerimo	lahko jih preštejemo
 <p>The graph shows a continuous blue curve representing an analog signal. The vertical axis (y-axis) ranges from -15 to 25 with major grid lines every 5 units. The horizontal axis (x-axis) has labels at 0,4, 0,7, 1,3, 1,9, 1,9, 2,2, 2,5, 2,8, and 3,7. The curve starts at approximately (0, 0), rises to a peak of about 18 at x=2,2, falls to a trough of about -8 at x=3,7, and then rises again to about -2 at x=3,7.</p>	 <p>The graph shows a discrete blue step function representing a digital signal. The vertical axis (y-axis) ranges from 0 to 4 with major grid lines every 1 unit. The horizontal axis (x-axis) has labels at 1, 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25, 28, and 31. The signal is 0 for x < 4, jumps to 1 at x=4, stays at 1 until x=10, jumps to 3 at x=10, stays at 3 until x=19, drops to 0 at x=19, stays at 0 until x=22, jumps to 2 at x=22, stays at 2 until x=28, drops to 1 at x=28, stays at 1 until x=31, and drops to 0 at x=31.</p>

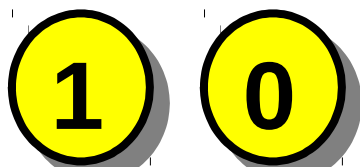
PREDSTAVITEV INFORMACIJ

ANALOGNA	DIGITALNA
ura s kazalci □ merilnik hitrosti živosrebrni termometer	digitalna ura [16:01:33] števec kilometrov digitalni termometer
velikost napetosti svetlobna jakost jakost magnetnega polja globina/odmik zareze	napetost je/ni svetloba je/ni orientacija mag. polja vdolbina je/ni

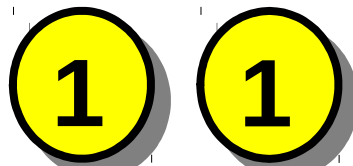
MERJENJE INFORMACIJ

Enota: bit (binary digit)

1 bit informacije dobimo z odgovorom na vprašanje, pri katerem sta možna natanko dva enako verjetna odgovora.

1 bit → 2 izida : 1 ali 0, to je 2^1

2 bita → 4 izidi:

1,1	1,0
0,1	0,0

 To je 2^2

3 biti → 8 izidov

1,1,1	1,1,0	1,0,0	0,0,0	0,0,1	0,1,1
-------	-------	-------	-------	-------	-------

1,0,1	0,1,0
-------	-------

 To je 2^3

PREDSTAVITEV PODATKOV V RAČUNALNIKU

Zlog ali BYT je računalniška beseda in prestavlja posamezen znak na tipkovnici. Vsak znak na tipkovnici je kodiran v dvojiški številčni sistem. Koda po kateri so znaki kodirani se imenuje ASCII (American Standard Code for Information Interchange) koda.

1	0	0	1	1	0	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---